

Besluit Verlenen ontheffing

Stichting RAVON
T.a.v. mevrouw M. Navis
Toernooiveld 1
6525 ED NIJMEGEN

Datum
25 mei 2022

Zaaknummer
2020-011030

Onderwerp
Wet natuurbescherming -
soortbescherming

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 18

Locatie

Het grondgebied van de provincies Drenthe,
Flevoland, Friesland, Gelderland, Groningen,
Limburg, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland

Activiteit

Planten en zaden verzamelen en onderzoeken door
FLORON, deel van RAVON

Beste mevrouw Navis,

Hierbij ontvangt u een definitief besluit over bovengenoemde aanvraag. Wij verlenen u deze ontheffing.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze ontheffing beschreven in bijlage 1. In bijlage 2 is het protocol van FLORON voor het verzamelen van plantenzaden opgenomen, in bijlage 3 zijn de maatregelen die FLORON hanteert om de terreinen te betreden beschreven, in bijlage 4 zijn alle plantensoorten opgenomen waarvoor deze ontheffing geldt en in bijlage 5 staan de zaaknummers en contactadressen van de provincies waarvoor deze ontheffing geldt. Neem alle bijlagen goed door.

Definitief besluit

Wij verlenen u deze ontheffing.

U ontvangt nu het definitieve besluit. Wij publiceren dit besluit op www.overheid.nl. Diegenen die een zienswijze hebben ingediend, kunnen in beroep gaan tegen het besluit.

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

2 van 18

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [Gelderland.nl](http:// Gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Erik Steenbergen
Teammanager Vergunningverlening

Documentnummers inzage stukken:

03310802, 03310806, 03451859, 03529283, 03529287, 03565358, 03567657, 03570550,
03585161, 03590422, 03619873, 03656522, 03656544, 03656549, 03656561, 03656563,
03656570, 03657113, 03679846

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting besluit
- Bijlage 2 – Verzamelprotocol
- Bijlage 3 – Voorzorgsmaatregelen
- Bijlage 4 – Beschermde soorten
- Bijlage 5 – Gegevens provincies

Beroep

Degenen die een zienswijze hebben ingediend en andere belanghebbenden kunnen binnen zes weken na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

3 van 18

BIJLAGE 1 TOELICHTING BESLUIT

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Stichting RAVON, Toernooiveld 1, 6525 ED Nijmegen, hierna te noemen de aanvrager, van 13 augustus 2020 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen*' en '*zienswijzen*').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 13 augustus 2020 ontvingen wij een aanvraag van Stichting RAVON voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming op grond van artikel 3.5 lid 5, artikel 3.10 lid 1c, het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten en artikel 3.6 lid 2, het anders dan voor de verkoop onder zich hebben en vervoeren van planten. De ontheffing zal alleen gebruikt worden door FLORON dat sinds 2012 onderdeel is van het RAVON.

Onderhavige ontheffing is (alleen) nodig voor activiteiten uitgevoerd door of namens FLORON en de activiteiten zullen alleen betrekking hebben op planten of plantendelen of producten van planten. De expertise die nodig is voor het onderzoek heeft betrekking op planten en wordt bewaakt door het FLORON. In het vervolg zal de aanvrager daarom meestal aangeduid worden met FLORON.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van de in de wet genoemde belangen:

“ter bescherming van flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats, voor onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten en het mogen vangen, plukken en onder zich hebben van een klein aantal dieren of planten.”

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor de aangevraagde onderzoekswerkzaamheden eerder een ontheffing verleend. Op 6 maart 2008 is ontheffing verleend met kenmerk FF/75A/2008/013 door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit via Dienst Regelingen aan FLORON en op 17 november 2014 is ontheffing verleend met kenmerk FF/75A/2014/026 door de Staatssecretaris van Economische Zaken via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland aan RAVON. Onder deze ontheffingen is een aantal jaren plantenonderzoek gedaan in heel Nederland door de stichting FLORON, die sinds 2012 deel uitmaakt van de stichting RAVON. Het verzamelde herbariummateriaal is toegevoegd aan het Nationaal herbarium Nederland te Leiden en de gegevens zijn vanaf 2008 toegevoegd aan FLORBASE, de landelijke floradatabank en later aan de NDFF (Nationale databank Flora en Fauna). Het onderzoek is gericht op het vergroten van de kennis over en het in stand houden van de Nederlandse flora.

De aangevraagde ontheffing voor verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, valt onder het bevoegd gezag van de provincies. De ontheffing is aangevraagd in de provincie Gelderland, de provincie waar de aanvrager is gevestigd. Voor een ontheffing die door een provincie wordt afgegeven, kan, op grond van artikel 1.3, vierde lid van de Wet natuurbescherming, aan een andere provincie een verzoek tot instemming worden gedaan. Met een verleende instemming wordt de ontheffing ook geldig voor desbetreffende provincie. Wanneer een provincie geen instemming heeft

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

4 van 18

verleend zal hiervoor een afzonderlijke ontheffing moeten worden aangevraagd. Dit geldt ook voor onderzoek aan hoofdinfrastructuur en in gebieden of terreinen die onder bevoegd gezag van het Rijk (RVO) vallen. Aan alle provincies en RVO is gevraagd in te stemmen met dit ontwerpbesluit.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 21 april 2021 hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen waarom wij op 9 april 2021 via e-mail gevraagd hebben.

Deze aanvraag is niet getoetst aan het gebiedendeel zoals neergelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

Deze aanvraag is niet getoetst aan de Wnb houtopstanden.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 3.8 lid 1 en lid 5, 3.10 lid 2 en 1.3 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Stichting RAVON, Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen;

voor de soorten, verbodsbepalingen en wettelijke belangen zoals weergegeven in tabel 1

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen			
Soortgroep	Verbod		Belang
Planten, habitatrichtlijnsoorten	Artikel 3.5 lid 5	Het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen	A, B,C
Planten, nationaal beschermde soorten	Artikel 3.10 lid 1c	Het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen	A, B, C
Beschermde inheemse plant- en diersoorten* of producten daarvan	Artikel 3.6 lid 2	Het onder zich hebben of vervoeren anders dan voor verkoop	A,B,C

* Bij de verbodsbepaling artikel 3.6 lid 2 is de hele verbodsbepaling geciteerd. In de praktijk gaat het uitsluitend om het onder zich hebben of vervoeren van planten of delen van planten.

Belang:

- A. Artikel 3.8 lid 5b onder 1 van de Wnb: in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats**;
- B. Artikel 3.8 lid 5b onder 4 van de Wnb: voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;
- C. Artikel 3.8 lid 5b onder 5 van de Wnb: om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

5 van 18

vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben**.

**Het hele belang is geciteerd; de activiteiten hebben alleen betrekking op respectievelijk flora en planten

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het grondgebied van de hele provincie Friesland, Groningen, Drenthe, Zuid-Holland, Utrecht, Flevoland, Gelderland, Zeeland en Limburg.
2. De ontheffing geldt tot 1 april 2027.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, verboden en belangen zoals weergegeven in tabel 1.
4. Voor het verrichten van de in deze ontheffing genoemde handelingen, voor wat betreft artikel 3.5 lid 5 en 3.10 lid 1c (verzamelen en vernielen van planten) en 3.6 lid 2 (onder zich hebben en vervoeren van planten en plantaardig materiaal), mogen vaste medewerkers van de ontheffinghouder, door FLORON geschoolde vrijwilligers en professionele onderzoekers die betrokken zijn bij het levend archief middels een machtiging gebruik maken van deze ontheffing. Indien u (de ontheffinghouder) een ander dan een vaste medewerker, professioneel onderzoeker of bij u, (FLORON) geschoolde vrijwilliger machtigt, dan dient u een kopie van de verleende machtiging aan post@gelderland.nl te zenden onder vermelding van zaaknummer 2020-011030 en aan de provincies waar de activiteit gaat plaatsvinden met gebruikmaking van de gegevens uit bijlage 5. De machtiging vermeldt in ieder geval de volgende gegevens:
  - a. Volledige naam, adres, woonplaats en geboortedatum van degene aan wie de machtiging is verleend;
  - b. Soorten en eventuele aantallen waarvoor de machtiging geldt;
  - c. Kwalificaties met betrekking tot deskundigheid op het gebied van beschermde soorten;
  - d. De handelingen die mogen worden verricht en het doel;
  - e. Plaatsen waar de handelingen mogen worden verricht;
  - f. Periode waarvoor de machtiging geldt;
  - g. Naam en handtekening ontheffinghouder;
  - h. Het nummer van de ontheffing die aan de ontheffinghouder is verleend (zaaknummer 2020-011030).
5. Gemachtigden dragen bij het verrichten van de handelingen waarvoor de ontheffing verleend is de machtiging bij zich. Deze machtiging dient te zijn gehecht aan een kopie van deze ontheffing. Gemachtigden dienen de machtiging op eerste vordering te tonen aan een bevoegd controleur of opsporingsambtenaar.
6. De aangegeven handelingen mogen uitsluitend worden verricht voor de in de aanvraag genoemde onderzoeksdoeleinden.
7. U, de ontheffinghouder en de gemachtigden, dienen aantoonbaar/schriftelijk toestemming van de grondgebruiker te hebben voor het betreden van de percelen.
8. U, de ontheffinghouder dient een overzicht van de onderzoeken van de ontheffinghouder zelf en van de gemachtigden, in de maand januari van ieder jaar te zenden aan Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl en aan de provincies waarin de ontheffing geldt volgens de

contactgegevens van bijlage 5. U geeft daarbij in het algemeen aan wat is uitgevoerd en wat de effecten daarvan zijn op de betrokken soorten, met name de HRsoorten, de nationaal beschermde soorten en de soorten met een ongunstige staat van instandhouding.

9. U dient een activiteitenplan, met voorgenomen onderzoek, in de maand januari van ieder jaar te zenden aan de provincies waarin de ontheffing geldt volgens de contactgegevens van bijlage 5.
10. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-011030.

Specifieke voorschriften

10. U verzamelt (delen van) beschermde planten uitsluitend voor de onderzoeksdoeleinden en met het beoogde doel zoals omschreven in de aanvraag:
  - Gegevens voor de NDFF en specimen ter verificatie;
  - Herbariummateriaal voor het Nationaal Herbarium Nederland;
  - Zadenbank Het Levend Archief;
  - Delen van planten (sporen, zaden, stekken) voor soortbeschermingsprojecten.
11. Bij het verzamelen van zaden handelt u volgens het Protocol zaden verzamelen voor de Nationale Zadencollectie (bijlage 3 bij deze ontheffing).
12. Bij activiteiten op terreinen die beheerd worden door (natuur)terreinbeherende organisaties (tbo's) wordt altijd in overleg met de terreinbeherende organisatie bepaald op welke momenten en op welke wijze het terrein betreden kan worden en er wordt steeds volgens de richtlijnen en voorwaarden van de tbo gewerkt.
13. Bij mogelijk negatieve invloed op een soort (bij mogelijke inbreuk op de gunstige staat van instandhouding én bij alle overige negatieve invloeden op de populatie van een soort)) wordt geen herbariummateriaal verzameld.
14. Monitoring. U dient een overzicht van de onderzoeken zoals uitgevoerd in de desbetreffende provincie en de resultaten vast te leggen in een monitoringsverslag. In het monitoringsverslag dient u in ieder geval op te nemen:
  - Het aantal genomen monsters en planten, met de betreffende soort en met de grootte van de bronpopulatie;
  - De locatie en het doel waarvoor de (delen van) planten verzameld zijn;
  - Resultaten van onderzoek- of van herstelprojecten.Het monitoringsverslag stuurt u in de maand januari van ieder jaar, aan de provincies waarin de ontheffing geldt en waar de activiteiten hebben plaatsgevonden, volgens de contactgegevens van bijlage 5.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Aanleiding

In de aanvraag beschreven onderzoeksactiviteiten

FLORON verzamelt gegevens over de verspreiding van wilde planten, met name vaatplanten in Nederland. Daarvoor worden ook planten of delen van in het wild groeiende planten verzameld. Voor soortbeschermingsprojecten en voor het bewaren van genetisch materiaal van alle wilde planten in Nederland worden ook delen van planten en met name zaden verzameld.

Samenwerking met andere instituten

Het FLORON is nu een onderdeel van het RAVON in Nijmegen, was voorheen gevestigd in Leiden en deed het nodige onderzoek en verzamelwerk in Nederland voor wat nu het Nationaal Herbarium Nederland is. Het NHN heeft de grootste vestiging bij Naturalis in Leiden en daarnaast nog een vestiging in Wageningen. Het FLORON is coördinator van het Levend Archief. Er worden alleen zaden verzameld met medeweten van de coördinator. De grote en ook veel kleine terreinbeherende organisaties zijn aangesloten bij het Levend Archief. Voor soortbeschermingsprojecten wordt de coördinatie gevoerd vanuit WUR/WENR, waarmee FLORON samenwerkt voor populatiegenetische analyse. Om na te gaan onder welke omstandigheden zaden het best kiemen en hoe lang ze kiemkrachtig blijven wordt samengewerkt met universiteiten en andere onderwijsinstellingen. Wanneer er in de toekomst op grote schaal zaden worden verzameld zal FLORON het contact verzorgen met de terreinbeheerders. Het verzamelen van zaden gebeurt door professionals van FLORON, WUR/WENR, UvA/IBED/S4N, soms bijgestaan door deskundige vrijwilligers of stagiaires van groene opleidingen. Voor het verzamelen van zaden van minder bedreigde planten wil FLORON vrijwilligers inzetten die zij zelf schoolt tot voldoende floristische kennis op 'zadenverzamelagen'.

Voorgenomen werkzaamheden, onderzoek en doel

Verspreidingsonderzoek

FLORON blijft verspreidingsgegevens verzamelen door vrijwilligers en professionals en opslaan in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Voor het valideren van waarnemingen van planten is het incidenteel nodig om een plant te verwijderen van de groeiplaats en als herbariummateriaal te onderzoeken en te bewaren. Er zijn slechts enkele groepen planten waarbij het verzamelen van materiaal nodig is: planten die als uitgestorven in de flora staan, op een locatie waar aanplant of inzaai niet vermoed wordt, (vrij) zeldzame soorten buiten hun floradistrict en (zeer) zeldzame soorten buiten hun uurhokken (verspreidingsatlas). Verder is het soms nodig een plant te verzamelen met bloemen en/of vruchten die niet te identificeren is en die niet in een tuin of plantsoen staat, of men wil aantonen dat een soort beter in meerdere (onder-)soorten gesplitst kan worden. In de meeste gevallen is het nemen van foto's voldoende en een beschrijving van kenmerken die niet op de foto tot uiting komen zoals geur en afmeting. Niet te verzamelen: hele exemplaren van soorten die bij wet beschermd zijn, soorten met een kwetsbare populatie en (zeer) zeldzame plantensoorten van reeds bekende plekken.

Soortbeschermingsonderzoek

FLORON voert sinds enkele jaren in heel Nederland soortbeschermingsprojecten uit met als doel populaties van Rode Lijstsoorten te onderzoeken en te herstellen. Voor herstel is eerst onderzoek naar de oorzaken van achteruitgang nodig. Achteruitgang kan samenhangen met beheer. Bij bedreigde populaties kan genetische verarming zijn opgetreden. Dan is het raadzaam zaden van verschillende groeiplaatsen te verzamelen, op te kweken in een kas en planten van verschillende groeiplaatsen met elkaar te kruisen. Als resultaat ontstaan genetisch gevarieerder zaden, waarmee de nog bestaande groeiplaatsen kunnen worden versterkt en waarmee historische groeiplaatsen kunnen worden hersteld. Er wordt aan veel verschillende Rode Lijstsoorten gewerkt die niet

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

8 van 18

specifiek beschermd zijn onder de wet Natuurbescherming en ook aan (ernstig) bedreigde beschermde soorten, waaronder habitatrichtlijnsoorten en nationaal beschermde plantensoorten. FLORON werkt op dit moment aan twee soorten die onder de Wet Natuurbescherming vallen: Tengere distel (*Carduus tenuiflorus*) in Noord-Holland en kruipend moerasscherm (*Helosciadium repens*, voorheen *Apium repens*) in Noord-Brabant. FLORON wenst het project omtrent kruipend moerasscherm uit te breiden naar de provincies Overijssel en Gelderland, waar enkele van de grootste populaties van deze habitatrichtlijnsoort te vinden zijn. Voor populatiegenetisch onderzoek, waar FLORON bij betrokken is, moet in heel Nederland bladmateriaal van het kruipend moerasscherm verzameld worden.

Waarborgen genetische diversiteit

Het FLORON is ook betrokken bij het verzamelen van zaden van alle wilde plantensoorten in Nederland. Het Levend Archief is bezig met de opzet van een zadencollectie met als belangrijkste doel de genetische diversiteit van alle inheemse plantensoorten veilig te stellen. Daartoe worden zaden van planten verzameld en opgeslagen in de Nationale Zadencollectie. Wanneer een soort achteruit dreigt te gaan, kunnen de zaden uit de Nationale Zadencollectie worden gebruikt voor populatieherstel, met zaden die eerder zijn verzameld in dezelfde populatie of regio.

Uitgangspunten voor de onderzoeksprojecten en werkwijze

Het verzamelen van herbariummateriaal in het kader van verspreidingsonderzoek

- Het verzamelen gebeurt door specialisten
- Er wordt geen plantmateriaal verzameld wanneer de overlevingskans van de populatie hierdoor nadelig wordt beïnvloed
- Richtlijnen staan op de website van FLORON:
<https://www.floron.nl/meedoen/herbariummateriaal>

Het verzamelen van zaden, sporen of stekken

- voor soortbeschermingsprojecten
- voor het waarborgen van de genetische diversiteit van plantensoorten
- Volgens het 'protocol zaden verzamelen' van Het Levend Archief; zonder de overlevingskans van een populatie nadelig te beïnvloeden
- Door hiervoor opgeleide vrijwilligers en professionals en gecoördineerd door FLORON
- De gegevens, over de handelingen en over de verzamelde materialen worden vastgelegd op een hiervoor bestemd verzamelformulier

Al het verzamelen gebeurt alleen volgens de vastgelegde richtlijnen en in overleg met experts.

Incidentele verstoring van omliggende vegetatie wordt zoveel mogelijk vermeden door gebieden met kwetsbare soorten alleen in overleg met de beheerder van het terrein te betreden. In bijlage 3 is een tabel opgenomen met de maatregelen om verstoring van overige soorten te voorkomen.

Handelingen die tot overtreding leiden

De activiteiten die worden uitgevoerd en waarvoor ontheffing is vereist zijn het verzamelen van planten, of delen van plantensoorten die vallen onder de habitatrichtlijn of onder de nationale soortenbescherming. Daarnaast worden in situ planten opgekweekt en (delen van planten) onderzocht. Daarbij worden planten of producten van planten vervoerd.

Beoordeling***Beoordeling onderzoek, effecten en maatregelen***

De achtergrond en reden voor de onderzoeken die FLORON uitvoert zijn duidelijk uitgelegd. Op basis van de verzamelde gegevens van het FLORON wordt eens in de 10 jaar de Rode Lijst Vaatplanten opgesteld. De trends berekend voor de Rode Lijst worden gebruikt om te signaleren

hoe plantensoorten en habitats er in Nederland voor staan en wanneer maatregelen nodig zijn om soorten in stand te houden. De informatie over de verspreiding van planten ondersteunt ook onderzoeksvragen zoals de effecten van beheer, verdroging, verzuring, stikstofdepositie en klimaatverandering. Zonder het werk van het FLORON zouden de (vaatplant)gegevens van de ndff niet gevalideerd kunnen worden. FLORON en de daarbij betrokken vrijwilligers en specialisten zijn in staat zodanig te werken dat er steeds zorgvuldig gehandeld wordt ten aanzien van de betrokken soorten. Het handelen is steeds gericht op het in stand houden en bevorderen van verspreiding en groeiplaatsen van de betrokken soorten. FLORON voert al jaren onderzoek uit naar bijvoorbeeld het kruipend moerasscherm, zonder dat de groeiplaatsen daardoor geschaad zijn.

Andere bevredigende oplossing

Op pagina 9 van de 'bijlage bij de aanvraag' is de alternatievenoverweging opgenomen. Zonder herbariummateriaal kan niet worden nagegaan of een als uitgestorven bekend staande soort toch op een andere locatie gevonden is. Ook kan niet met zekerheid worden vastgesteld of zeldzame planten die buiten hun bekende floradistrict of uurhokken gevonden worden echt dezelfde of misschien toch een andere plant betreffen. Zonder zaden te verzamelen en deze in te zetten voor populatieherstel, kan het voor sommige populaties te laat zijn om op eigen kracht nog te herstellen. Alle moeite die in herstel van de groeiplaatsen is gestoken is dan vergeefs. Plantenpopulaties kunnen zonder actief herstel verdwijnen

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Er is geen alternatief voor het voorzichtig verzamelen van planten en delen van planten. Wij zijn het eens met de aanvrager dat er voor het behoud van de biodiversiteit van vaatplanten ook onderzoek nodig is waarvoor planten en delen van planten (sporen, zaden, stekken) verzameld worden. Doordat er steeds zorgvuldig gewerkt wordt, alleen door deskundigen, waaronder vrijwilligers die door FLORON opgeleid zijn, komt de staat van instandhouding door de onderzoeksprojecten niet in het geding. Er zijn geen alternatieven voor het behouden van alle genetische variatie, dan ook verzamelen van zaden en actief soortherstel waarvoor ook delen van planten verzameld worden en in situ opkweken van de kwetsbaardere plantensoorten..

Wij concluderen dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Belang

Op pagina 8 van de bij de 'bijlage bij de aanvraag' zijn de belangen beschreven.

Beoordeling van belangen

De werkzaamheden van FLORON vormen de basis voor veel van het natuuronderzoek in Nederland. Al het werk wordt alleen gedaan om soorten te beschermen en om kennis over planten te bevorderen. Het doen van onderzoek, het onder zich mogen hebben van enkele exemplaren of delen van beschermde soorten en het versterken van bedreigde populaties met in situ gekweekte planten bevorderen de kennis, het beheer en het beschermen van de Nederlandse natuur.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. Het betreft de belangen die zijn weergegeven in tabel 1.

Gunstige staat van instandhouding

In hoofdstuk 2 op pagina 4 van de 'bijlage bij de aanvraag' is beschreven in hoeverre de handelingen tot verstoring van populaties of groeiplaatsen kunnen leiden. Er wordt steeds voor gewaakt dat de overlevingskans van een populatie niet nadelig beïnvloed wordt door het verzamelen. Bij het verzamelen van planten wordt gewerkt volgens de richtlijnen van het herbarium en er worden door vrijwilligers geen beschermde planten verzameld en geen specimen

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

10 van 18

van kwetsbare populaties (vuistregel minder dan 30 individuen). Alleen door een deskundige of specialist wordt aan beschermde en zeldzame plantensoorten gewerkt, zoals het kruipend moerasscherm, met het doel deze soort te behouden. Bij langlevende (algemeen voorkomende) plantensoorten zal in kleine populaties als richtlijn nooit meer dan 50% van de in een jaar geproduceerde zaden worden geoogst. Bij kortlevende plantensoorten is de levensvatbaarheid van de populatie sterker afhankelijk van de jaarlijkse zaadproductie. Bij bedreigde kortlevende plantensoorten is de voorgestelde aanpak om maximaal 10% van de zaadproductie van één individu te verzamelen en dit aantal verspreid over zoveel mogelijk individuen in de populatie.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Het werk FLORON is kennis verzamelen over planten met als voornaamste doel de plantensoorten te behouden. Het werk van het FLORON staat aan de basis van veel onderzoeken. De activiteiten van het FLORON zijn in feite onmisbaar voor de instandhouding van (planten)soorten in Nederland. Met de hoeveelheden materiaal die verzameld worden, de zorgvuldige werkwijze en de expertise, zijn er geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding te verwachten.

Het uitvoeren van de onderzoeks- en herstelprojecten als bedoeld in de aanvraag leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken soorten. Wij kunnen hiermee instemmen.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke aangevraagde soortgroepen welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1. Voor deze soortgroepen, verboden en middelen wordt de ontheffing verleend. Een lijst met alle betrokken beschermde plantensoorten is bijgevoegd in bijlage 4 van deze ontheffing.

Zienswijzen

Naar aanleiding van het ontwerpbesluit zijn geen zienswijzen binnengekomen.

Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

BIJLAGE 2 Verzamelprotocol

Protocol zaden verzamelen voor de Nationale Zadencollectie

Dit protocol bevat instructies om verantwoord zaden te verzamelen voor de Nationale Zadencollectie.

Vaardigheden

- Weten waar de aangewezen populaties zijn.
- De soort kunnen herkennen of determineren.
- Populatiegrootte kunnen inschatten.
- Kennis hebben over de levensstrategie (eenjarig of meerjarig, bestuivingssysteem).
- Het onderscheid kunnen maken tussen onrijpe en rijpe zaden.
- Weten wanneer het zaad rijp is.
- Kunnen bepalen welke verzamelstrategie het meest geschikt is.
- Het correct kunnen invullen van het verzamelformulier.
- De verzamelde zaden zo droog en schoon mogelijk en gelabeld verpakt op kunnen sturen naar de coördinator van Het Levend Archief.

Vergunning en ontheffing

Voor het verzamelen van zaden is vaak een vergunning nodig, deze wordt via Het Levend Archief geregeld. Zorg ervoor dat je die bij je hebt als je gaat verzamelen. Ook wanneer er geen vergunning nodig is, altijd je bezoek tijdig aankondigen bij de terreinbeheerder(s). Een overzicht van contactpersonen van natuurgebieden is te vinden op www.verspreidingsatlas.nl/vergunningen. Voor beschermde soorten is bovendien een ontheffing van de Wet Natuurbescherming nodig. Wettelijk beschermde soorten zijn te vinden op <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>. Zonder ontheffing kunnen er géén zaden worden verzameld van beschermde soorten.

Persoonlijke materialen

Zorg zelf voor de juiste kleding, denk hierbij aan regenkleding, laarzen en veldschoenen. Kleding dat beschermt tegen de zon en tegen teken. Neem voor de zekerheid een klein EHBO-kit inclusief tekentang mee en een zakmes of schoeishaar om eventuele ruigte te trotseren. Maak gebruik van een mobiele telefoon of een GPS tracker om de verzamellocatie vast te leggen. Dit doe je op een Android mobiel door gebruik te maken van de NOVA app van FLORON, die de coördinaten vastlegt. Op een iPhone maak je gebruik van App iObs. De locatie moet worden vastgelegd in RD-coördinaten. Een topografische kaart is daarnaast handig om in het veld je route te bepalen. Met een kompas kun je de richting bepalen, maar ook de expositie van een groeiplaats.

Veldmaterialen

Het Levend Archief zorgt voor de juiste verzamelzakjes. Let wél op of de hoekjes van de enveloppen dicht zijn, want sommige zijn machinaal scheef gevouwen, waardoor er op de hoeken een gaatje ontstaat en de kostbare zaden eruit kunnen vallen. Dat is echter simpel te verhelpen door de hoekjes even om te vouwen.

Verder heb je nodig:

- Voldoende verzamelformulieren.
- Een clipboard.
- Velletjes wc-papier of keukenrol die je onderin de papieren zakjes kunt stoppen als het zaadmateriaal vlezig en vochtig is.
- Grote vellen wit papier om grote vruchtwijzen boven uit te kunnen schudden.
- Pincet en prepareernaald.
- Potloden en markerstiften.
- Loep (10-20x)
- Een determinatiegids
- Schaartje en snoeishaar.

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

12 van 18

- (Tuin)handschoenen.
- Een zakmes.
- Een meetlint.
- Een notitieboekje.
- Een fototoestel of smartphone/tablet.

Verzamelrichtlijnen

Verzamelrichtlijnen gaan in op de volgende aspecten, het aantal populaties dat verzameld moet worden, de invloed van verschillen in de ecologische omstandigheden en de hoeveelheid zaad die per individu verzameld moet worden. Elk aspect wordt hieronder apart uitgelegd.

Wat is een populatie?

Groepen planten die meer dan 250 meter van elkaar verwijderd zijn, beschouwen we als een aparte populatie. Elke populatie moet apart verzameld worden. Het zaad van één individu komt in één apart zakje. Alle per individu verzamelde zakjes van één populatie komen in één verzamelzak.

Rekening houden met populatiegrootte

In grote populaties bevindt zich doorgaans meer genetische diversiteit dan in kleine. Het is bekend dat met name de kleinere populaties door gebrek aan genetische diversiteit, inteelt en/of beperkt bloembezoek vaak een slechte zaadzetting hebben. In deze kleinere populaties is het zelfs mogelijk dat er door de slechte zaadzetting nauwelijks rijpe, bevruchte zaden kunnen worden verzameld.

Ecotypische verschillen

Er kunnen binnen soorten ook nog de zogenaamde 'ecotypische' verschillen bestaan. Een voorbeeld: bij de populaties van Klokjesgentiaan, die in diverse ecotypen voor kan komen, zoals in Natte heide, Vochtig heischraal grasland en in Nat schraalgrasland. In ieder geval tussen de eerst- en laatstgenoemde populaties bestaan verschillende aanpassingen, die berusten op de grotere beschikbaarheid van nutriënten en het jaarlijks maaien in de schrale hooilanden en het afplaggen van de natte heide. Wanneer zulke ecotypische verschillen bestaan behandelen we ze als aparte populaties. Het is van belang dat de ecologische verschillen goed gedocumenteerd worden. Maak daarom zo mogelijk een vegetatieopname op het verzamelformulier.

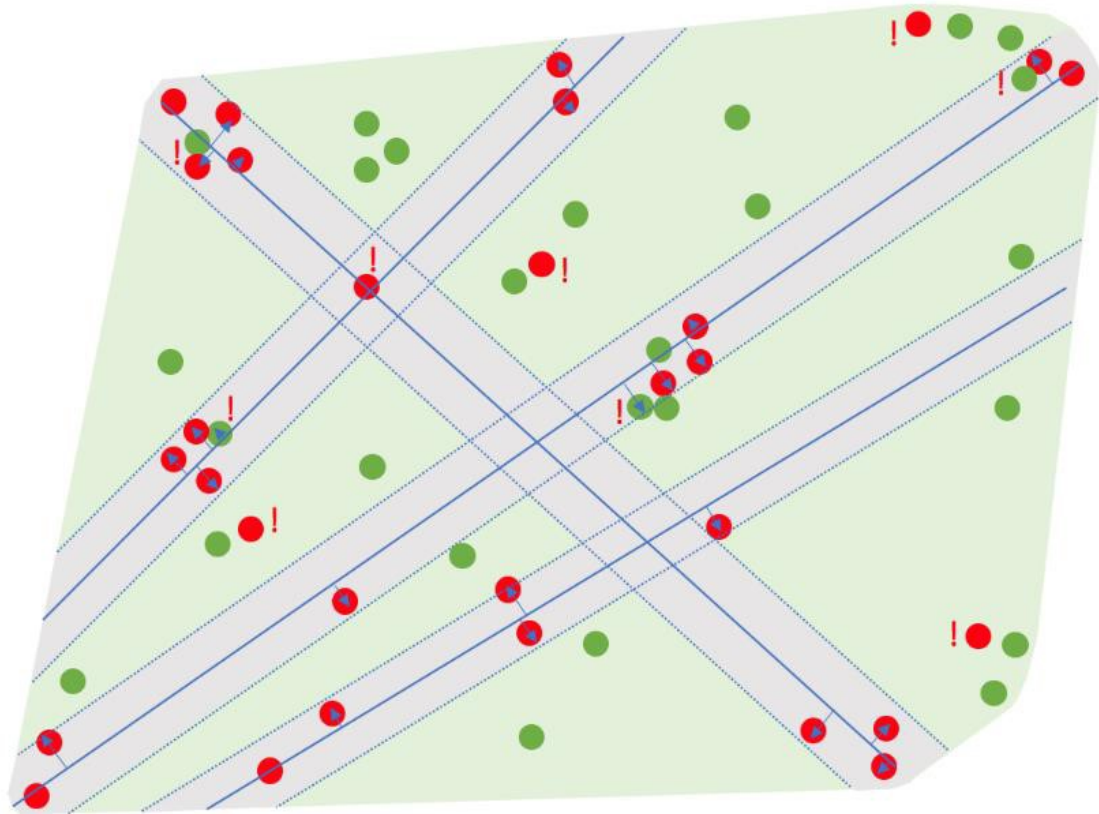
Zaden per plant verzamelen

De doelstelling van het verzamelen van zaden van verschillende individuen is dat deze verzamelmethode zorgt voor de beste representatie van de aanwezige genetische diversiteit in een populatie en dus ook in de Nationale Zadencollectie. Daarvoor is het verzamelen van zaden van enkele individuen die toevallig veel zaad produceren niet voldoende, omdat de genetische informatie in die paar individuen niet representatief is voor de gehele populatie. Het streven is naar een bemonstering van 30-50 individuen uit de grote populaties. Grote populaties hebben >500 bloeiende individuen, middelgrote populaties hebben tussen de 50 en 500 bloeiende individuen en kleine populatie <50 bloeiende individuen.

In kleine populaties zijn vaak zelfs minder dan 30 bloeiende individuen aanwezig, dat betekent zoveel mogelijk van alle aanwezige bloeiende individuen zaad te verzamelen. Sommige individuen blijken wel gebloeid te hebben, maar produceren geen goede, harde en gevulde zaden. Dat is een indicatie voor problemen met de voortplanting. Noteer dit op het dataformulier en verzamel deze loze zaden. Schrijf op het zakje zelf "loos" of "waarschijnlijk loos". Dat maakt het mogelijk om achteraf nog onderzoek naar het voortplantingssucces te doen.

In grote populaties maakt het te verzamelen aantal individuen slechts een deel van de totale populatie uit. Oogst dan zaad van willekeurige individuen vanuit de hele populatie voor meer genetische diversiteit. Een manier om dat te doen is om een paar keer door de populatie te lopen en om de paar meter een plant te bemonsteren (Figuur 2). Bij kleine populaties kan dat niet. Probeer dan om de variatie te maximaliseren door verspreid door de hele populatie wat planten te bemonsteren.

Figuur 2: Een voorbeeld van een willekeurige bemonstering van individuele planten in een

grotere populatie d.m.v. vier lijntransecten (met een grijze bandbreedte van bijv. 1 meter). De rode planten zijn bemonsterd. De uitroeptekens wijzen op planten die wél binnen een transect vallen, maar waar óf opgelet moet worden op dubbele bemonstering, omdat ze in >1 transect vallen óf ze zijn niet bemonsterd omdat ze deel uitmaken van een cluster van mogelijk verwante individuen. Binnen de transecten werden 26 planten bemonsterd en het aantal werd aangevuld tot 30 door ook nog enkele planten buiten de transecten te bemonsteren.

Hoeveel zaden er per individu bemonsterd moeten worden hangt sterk af van de soort, maar ook van het doel. Voor in de Nationale Zadencollectie wordt gestreefd om 1000-5000 zaden per populatie te verzamelen. In een grote populatie (>500 bloeiende individuen) wordt er van elke vijftig individuen ongeveer twintig tot honderd zaden verzameld. Grotere aantallen zijn voor soorten met kleine zaden (bv. Orchideeën en Gentianen) makkelijker te verzamelen dan voor soorten met grotere zaden (bv. Ooievaarbek en Kaasjeskruiden).

In een kleine populatie is het moeilijk om te beslissen hoeveel zaad er verzameld kan worden zonder de overlevingskans van de populatie nadelig te beïnvloeden. Bij langlevende, overblijvende soorten die meerdere malen in hun leven bloeien en zaad produceren is het in principe niet nadelig voor de kleine populatie. De richtlijn is om bij overblijvende soorten maximaal 50% van de in een jaar geproduceerde zaden te oogsten. Levert dat te weinig goede zaden op, dan kan er altijd in de daarop volgende jaren zaad worden verzameld.

Bij kortlevende soorten is de levensvatbaarheid van de populaties sterker afhankelijk van de jaarlijkse zaadproductie. Bij bedreigde kortlevende soorten moet dus voorzichtiger worden verzameld. De beste aanpak hier is maximaal 10% van de zaadproductie van een individu te verzamelen en dan verspreidt over zoveel mogelijk individuen in de populatie.

Met deze werkwijze wordt ook een relatief groot deel van de beperkte genetische diversiteit in de populatie bemonsterd.

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

14 van 18

Stappenplan

Om alle bovenstaande informatie te verwerken gebruik onderstaand stappenplan:

- Werk in nauw overleg met Het Levend Archief. Die laat weten welke soorten en populaties er verzameld moeten worden en welke verzamelstrategie voor de betreffende soort gekozen moet worden. De veiligheid van de huidige populaties mag niet in het geding komen door het verzamelen.
- Let erop dat je in het bezit bent van een ontheffing (geldt alleen voor soorten genoemd in de Wet natuurbescherming) en een vergunning van de terreinbeheerder. Zorg er ook voor dat die terreinbeheerder op de hoogte is van de datum van verzamelen, ook om eventuele verstoring aan andere kwetsbare soortgroepen te voorkomen.
- Bekijk welke vergelijkbare soorten in het gebied zouden kunnen voorkomen, zodat eventuele verwarring in het veld kan worden voorkomen.
- Liever niet verzamelen gedurende perioden dat er veel publiek in een gebied aanwezig is. Dit om te voorkomen dat het publiek ook de kwetsbare gebieden betreedt.
- Vul het verzamelformulier zo compleet en nauwkeurig mogelijk in. Probeer zo leesbaar mogelijk te schrijven.
- Verzamel zoveel mogelijk bij droog weer, zodat de zaden beter te drogen zijn.
- Verzamel de zaden in de verstrekte zakjes en doe eventueel een aantal velletjes wc-papier of keukenrol onderin als het zaadmateriaal vlezig en vochtig is.
- Verzamel nooit zaden die op de grond liggen.
- Maak een foto van de verzamellocatie en van de soort.
- Houd de zakjes uit de zon, bewaar ze op een koele plek tot je thuis bent, zoals in een koelbox of buiten in de schaduw.
- Check thuis de soortechtheid van de zaden via de digitale zadenatlas (<https://dzn.eldoc.ub.rug.nl/index.php?page=search>)
- De zaden moeten thuis bewaard en gedroogd worden op een luchtige, lichte, droge plek bij kamertemperatuur. Zaden kunnen op deze manier goed narijpen.
- Hou de zakjes open en leg ze nooit op de verwarming of in de koelkast.
- De zaden niet thuis schonen, want onderdelen van de vrucht kunnen nog gebruikt worden voor identificatie.
- Wanneer de zaden zijn nagerijpt en gedroogd kunnen ze, samen met het ingevulde verzamelformulier, worden opgestuurd naar Het Levend Archief.

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

15 van 18

BIJLAGE 3 VOORZORGSMAATREGELEN

soortgroep	verstoring	Toelichting	Invulling voorzorgsbeginsel
Vogels	Verstoring bij het verzamelen van plantmateriaal mogelijk	Lokaal niet uit te sluiten	Verzamelen van plantmateriaal in kwetsbaar leefgebied wordt vermeden in overleg met tbo
Bever	Verstoring in moerasgebieden in schemer mogelijk	Lokaal niet uit te sluiten	Geen plantmateriaal verzamelen in schemer, kwetsbaar leefgebied wordt vermeden in overleg met tbo
Noordse woelmuis	Verstoring in moerasgebieden in schemer mogelijk	Lokaal niet uit te sluiten	Geen plantmateriaal verzamelen in schemer, kwetsbaar leefgebied wordt vermeden in overleg met tbo
Overige 'landzoogdieren'	Geen verstoring voorstelbaar		
Vleermuizen	Geen verstoring voorstelbaar		
Zeezoogdieren	Geen verstoring voorstelbaar		
Amfibieën	Verstoring bij het verzamelen van plantmateriaal van water- of oeverplanten mogelijk	Lokaal niet uit te sluiten	Verzamelen van plantmateriaal in kwetsbaar leefgebied wordt vermeden in overleg met tbo
Reptielen	Incidentele verstoring van de zandhagedis	Met name langs paden en andere zandige plekken, vergelijkbaar met wandelaars	Verzamelen van plantmateriaal in kwetsbaar leefgebied wordt vermeden in overleg met tbo
Vissen	Verstoring bij het verzamelen van plantmateriaal van water- of oeverplanten mogelijk	Lokaal niet uit te sluiten	Verzamelen van plantmateriaal in kwetsbaar leefgebied wordt vermeden in overleg met tbo
Insecten	Verstoring bij het verzamelen van plantmateriaal van waardplanten mogelijk	Op waardplanten kan eiafzet van insecten aanwezig zijn	Geen materiaal verzamelen van planten waarop eiafzet van insecten aanwezig is
Overige ongewervelden	Verstoring bij het verzamelen van plantmateriaal mogelijk	Lokaal niet uit te sluiten	Verzamelen van plantmateriaal in kwetsbaar leefgebied wordt vermeden in overleg met tbo

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

16 van 18

BIJLAGE 4 Beschermden soorten

Artikel	Beschermden plantensoorten
3.5 lid 5 en 3.6 lid 2	<ul style="list-style-type: none"> • Drijvende waterweegbree (<i>Luronium natans</i>) • Geel schorpioenmos (<i>Drepanocladus vernicosus</i>) • Groenknolorchis (<i>Liparis loeselii</i>) • Kleine vlotvaren (<i>Salvinia natans</i>) • Kruipend moerasscherm (<i>Apium repens</i>) • Liggende raket (<i>Sisymbrium supinum</i>) • Tonghaarmuts (<i>Orthotrichum rogeri</i>) • Zomerschroeforchis (<i>Spiranthes aestivalis</i>)
3.10 lid 1c	<ul style="list-style-type: none"> • Akkerboterbloem (<i>Ranunculus arvensis</i>) • Akkerdoornzaad (<i>Torilis arvensis</i>) • Akkerogentroost (<i>Odontites vernus</i> subsp. <i>vernus</i>) • Beklierde ogentroost (<i>Euphrasia officinalis</i>) • Berggamander (<i>Teucrium montanum</i>) • Bergnachtorchis (<i>Platanthera chlorantha</i>) • Blaasvaren (<i>Cystopteris fragilis</i>) • Blauw guichelheil (<i>Anagallis arvensis</i> subsp. <i>foemina</i>) • Bokkenorchis (<i>Himantoglossum hircinum</i>) • Bosboterbloem (<i>Ranunculus polyanthemus</i> subsp. <i>nemorosus</i>) • Bosdravik (<i>Bromopsis ramosa</i> subsp. <i>benekenii</i>) • Brave hendrik (<i>Blitum bonus-henricus</i>) • Brede wolfsmelk (<i>Euphorbia platyphyllos</i>) • Breed wollegras (<i>Eriophorum latifolium</i>) • Bruinrode wespenorchis (<i>Epipactis atrorubens</i>) • Dennenorchis (<i>Goodyera repens</i>) • Dreps (<i>Bromus secalinus</i>) • Echte gamander (<i>Teucrium chamaedrys</i>) • Franjementiaan (<i>Gentianopsis ciliata</i>) • Geelgroene wespenorchis (<i>Epipactis muelleri</i>) • Geplooid vrouwenmantel (<i>Alchemilla subcrenata</i>) • Getande veldsla (<i>Valeriana dentata</i>) • Gevlekt zonneroosje (<i>Tuberaria guttata</i>) • Glad biggenkruid (<i>Hypochaeris glabra</i>) • Gladde zegge (<i>Carex laevigata</i>) • Groene nachtorchis (<i>Dactylorhiza viridis</i>) • Groensteel (<i>Asplenium viride</i>) • Groot spiegelklokje (<i>Legousia speculum-veneris</i>) • Grote bosaardbei (<i>Fragaria moschata</i>) • Grote leeuwenklauw (<i>Aphanes arvensis</i>) • Honingorchis (<i>Herminium monorchis</i>) • Kalkboterbloem (<i>Ranunculus polyanthemus</i> subsp. <i>polyanthemoides</i>) • Kalketrip (<i>Centaurea calcitrapa</i>) • Kartouzeranjer (<i>Dianthus carthusianorum</i>) • Karwijselie (<i>Selinum carvifolia</i>) • Kleine ereprijs (<i>Veronica verna</i>) • Kleine Schorseneer (<i>Scorzonera humilis</i>) • Kleine wolfsmelk (<i>Euphorbia exigua</i>) • Kluwenklokje (<i>Campanula glomerata</i>) • Knollathyrus (<i>Lathyrus linifolius</i>)

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

17 van 18

	<ul style="list-style-type: none"> • Knolspirea (<i>Filipendula vulgaris</i>) • Korensla (<i>Arnoseris minima</i>) • Kranskarwij (<i>Trocdaris verticillatum</i>) • Kruiptijm (<i>Thymus praecox</i>) • Lange zonnedaauw (<i>Drosera anglica</i>) • Liggende ereprijs (<i>Veronica prostrata</i>) • Moerasgamander (<i>Teucrium scordium</i>) • Muurbloem (<i>Erysimum cheiri</i>) • Naakte lathyrus (<i>Lathyrus aphaca</i>) • Naaldenkervel (<i>Scandix pecten-veneris</i>) • Pijlscheefkelk (<i>Arabis hirsuta</i> subsp. <i>sagittata</i>) • Roggelelie (<i>Lilium bulbiferum</i>) • Rood peperboompje (<i>Daphne mezereum</i>) • Rozenkransje (<i>Antennaria dioica</i>) • Ruw parelzaad (<i>Lithospermum arvense</i>) • Scherpkruid (<i>Asperugo procumbens</i>) • Schubvaren (<i>Asplenium ceterach</i>) • Schubzegge (<i>Carex lepidocarpa</i>) • Smalle raai (<i>Galeopsis angustifolia</i>) • Spits havikskruid (<i>Pilosella lactucella</i>) • Steenbraam (<i>Rubus saxatilis</i>) • Stijve wolfsmelk (<i>Euphorbia stricta</i>) • Stofzaad (<i>Monotropa hypopitys</i>) • Tengere distel (<i>Carduus tenuiflorus</i>) • Tengere veldmuur (<i>Sabulina tenuifolia</i>) • Trosgamander (<i>Teucrium botrys</i>) • Veenbloembies (<i>Scheuchzeria palustris</i>) • Vliegenorchis (<i>Ophrys insectifera</i> subsp. <i>insectifera</i>) • Vroege ereprijs (<i>Veronica praecox</i>) • Wilde averuit (<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>campestris</i>) • Wilde ridderspoor (<i>Consolida regalis</i>) • Wilde weit (<i>Melampyrum arvense</i>) • Wolfskers (<i>Atropa bella-donna</i>) • Zandwolfsmelk (<i>Euphorbia seguieriana</i>) • Zinkviooltje (<i>Viola lutea</i> subsp. <i>calaminaria</i>) • Zweedse kornoelje (<i>Cornus suecica</i>)
--	--

Datum

25 mei 2022

Zaaknummer

2020-011030

Blad

18 van 18

BIJLAGE 5 Contactgegevens en kenmerk per provincie

Provincie	Zaaknummer	contactadres
Friesland	PF-2021/235086	wnb@fryslan.frl
Groningen	Verwijs naar zaaknr Gelderland 2020-011030	LoketVTH@provinciegroningen.nl
Drenthe	202103199	vth@drenthe.nl
Gelderland	2020-011030	post@gelderland.nl
Zuid-Holland	Verwijs naar zaaknr Gelderland 2020-011030	vergunningen@odh.nl en meldingWnb@ozhz.nl
Zeeland	105438	groenewetten@rud-zeeland
Flevoland	Zaakmap 2863159	wetnatuurbescherming@flevoland.nl
Utrecht	Z-WNB-SB-OV-2021-2004	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Limburg	Verwijs naar zaaknr Gelderland 2020-011030	postbus@prvlimburg.nl

Contactadres van de ontheffingaanvrager	info@floron.nl
---	--